

HÁBORÚ ÉS BÉKE SZEGED ÉS SOPRON KÖZÖTT

Sopronból ma sem lehet hamarabb eljutni Szegedre, mint egy napi vonatkozás árán, hajdanában meg tán két heti kocsizásba is kerülhetett az utazás a két város között, gyéren ugyan, de mégis volt érintkezés. Persze nem mindenkor békés. 1744-ben, február 24-én szóba került a tanácsülésen, hogy a szegedi lencszövő céh nem engedi dolgozni a soproni céhben felszabadult legényeket azzal a megokolással, hogy a soproni céhlevelet nem az uralkodó adta, hanem maga a városi tanács.¹ Ezt senki sem cáfolhatta meg, a soproni takácsok céhe igen régi volt, céhlevele pedig 1524-ben kelt, tehát még a mohácsi vész előtt. Alig is csináltak mást, mint megvárták a következő évet, 1745-ben megérkezett az új céhlevél, maga Mária Terézia adta ki. A szegediek tehát akarva, nem akarva hozzásegítették a soproniakat egy becses autogramhoz, de úgy látszik megtanulták a rátartiságot is, mert 11 évvel az említett surlódás után most már a soproniak lépnek fel az imént tanult szerepben és kontárokknak („Fretter und Pfuscher”) nevezik a szomszédos Esterházy hercegi uradalmak szappanfőzőit. A jószágkormányzó erélyesen ráír a városra, hogy közölje a gőgös mesterekkel: az Esterházy uradalmakban élő szappanosoknak nemcsak a hercegtől van céhlevelük, hanem az egyik Ferdinánd császár-királytól, is.²

Ez a tisztes és csakis békés célokat szolgáló gyártmány, a szappan lett azután okozója egy újabb háborúskodásnak Szeged és Sopron között, évtizedekkel később, 1834-ben. A szegedi szappanról és készítőikről ezt olvashatjuk Reizner János: Szeged története harmadik kötetében: „Szabad ipar volt, a céh csak 1851-ben létesült. A szegedi szappan mindenfelé nagy kedveltségnek örvendett és az ekkor híres debreczeni vásárokon a sziksóval főzött házi szappant 30–40 társzekényi mennyiségben szokták volt felfuvarozni.”³ Ebbe a „mindenfelé” szóban Sopron is benne volt. Itt a szappanfőzés nem volt szabad mesterség, gyertyát és szappant gyártó mesterek 1783-ig Pozsonyhoz tartoztak fiókcéh formájában, de attól fogva önálló céhük lett, így léptek fel együttesen nagy nyomatékkel a városi tanács előtt nagy panaszzal három kocsirakomány szegedi szappan ellen, amelyet szerintük Somogyi cipész és Steiner vaskereskedő hozatott. Tudvalevőleg a vásáron kívül Sopronban csak soproni szappan kerülhetett eladásra, kérték a szegedi áru elkobozását. A tanács kezébe vette a dolgot és kiderítette, hogy Somogyi cipésznek nincs köze a dologhoz, Steiner vaskereskedő társa Josef Mihály nevű szatócs volt és Váczi nevű szegedi szappanostól abból a célból vették az árut, hogy a legközelebbi vásáron eladják. Ezt valóban szabad volt, de csakis bódéban. Ezenkívül a két műkedvelő szappan-

¹ Soproni tanácsjegyzőkönyv 1744-ről, Február 24-i ülés.

² Uo. 1755-ről, 128. lap.

³ Uo. 1834-ről, 1586., 1669. és 1737. számú végzések.

árus azt a hibát is elkövette, hogy nem táblában, azaz nagyban, hanem darabszámban adta el a szappant, ezért pedig pénzbüntetés járt.⁴

Hanem hát a szegedi szappannak mégis sikere lehetett a vásáron, mert 1837-ben újabb bonyodalom keletkezett miatta. Ismét felvonultak a szappanosok a tanácshoz és feljelentették Springer kalmárt, Löffler szűrszabót és Tschürz polgárfiát, hogy szegedi szappant árulnak. A tanács ismét nyomozni kezdett és megállapította, hogy Springer gyertyát szerzett Erdélyből, részben a Zeneegyesületnek adta át a hangversenyterem világítására, részben megtartotta és egy vevőnek egy fontot már el is adott. Ezért pedig két forintra büntette a tanács. A másik két soproni azonban büntetlen maradt, ugyanis bebizonyosult, hogy csak azért szereztek szegedi szappant, hogy a helybeli és vidéki vásárokon árusítsák, ezt pedig nem gátolta semmiféle jogszabály.⁴ Ilyen módon tehát a szegedi szappan diadalmasan megtarthatta helyét a távoli Sopron vásárain.

Lehet, hogy a jó soproni ősök úgy gondolkodtak, hogy ha már a szappana olyan jó a szegedieknek, minden egyéb, ami onnan származik, csak jó lehet, így fogadták szívesen a távoli testvérváros levelét, miről is a soproni tanácsjegyzőkönyv 1835. évi május 23-i bejegyzés tanúskodik:⁵

„Szab. Kir. Szeged Városának Ns. Tanácsa, e folyó 1935. esztendei Januárus 30-ikán költ Levele mellett, néhai idősebb Vedres István Úr a Dunának a Tiszával Szegedtől, Pestig készítettű csatorna által történendű öszsze köttetését tárgyazó értekezését meg küldvén, ezen Tanácsot megkéri, hogy a jelen Ország Gyűlésen lévő képviselőnek, ezen tervnek kivitelére való szavazásra és minden előfordulandó alkalmakkal leendő pártfogására utasításokat adni ne terheltessen.” Volt a soproni tanácsnak ez időben egy olyan fordulata, mely egyenlő az ad acta kifejezéssel és lényegében szép szóval takart útleveél volt a papírkosár irányába: „tudományul szolgál.” Ugyan az alföldi csatorna közvetlenül mit sem használt Sopron városának, mégis a szokásos formula helyett ezt olvassuk határozatképpen:

„Ezen levél Vághy Ferentz fő Bíró és Ország Gyűlési Követ Úrnak az abban foglalt és az Ország Gyűlésen előfordulandó tárgynak pártolása végett megküldeni rendeltetett.”

Csatkai Endre

⁴ Uo. 1837-ről, 1367. számú végzés.

⁵ Uo. 1835-ről, 2018. számú végzés.